

Sygn. akt: II C 276/15

UZASADNIENIE WYROKU Z DNIA 19 CZERWCA 2015 ROKU

SĄDU REJONOWEGO DLA M. ST. WARSZAWY

W (...)

1. Stanowiska stron

W pozwie z dnia 19 września 2014 r. (data stempla pocztowego – k. 56) (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego M. C., działającego z substytucji radcy prawnego J. B., wystąpiła przeciwko Szpitalowi (...) w W. o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym kwoty 15.730,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami, naliczanymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (pozew k. 2 – 5).

Uzasadniając żądanie powódka wskazała, iż pozwem w niniejszej sprawie dochodzi roszczeń wynikających z umowy o współpracy z dnia 26 marca 2013 r., zawartej z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., na podstawie której powódka zobowiązała się do udostępnienia swoich zasobów w związku z przetargiem, o którym mowa poniżej, w tym potencjału finansowego, oraz do współpracy w zakresie czynności określonych w § 4 wspomnianej umowy. Jako beneficjent płatności została wskazana powódka i to na jej rzecz ustanowiono przekaz.

Przetarg, w związku z którym zawarto wspomnianą umowę, został ogłoszony przez Szpital (...) w W. i dotyczył dostawy implantów ortopedycznych. W jego wyniku została zawarta z (...) sp. z o.o. umowa z dnia 18 kwietnia 2013 r. Do złożonej przez siebie oferty (...) sp. z o.o. dołączyła umowę o współpracy zawartą z powódką, w tym jej zobowiązanie do udostępnienia zasobów.

Za prawidłowe wykonanie usługi (...) Sp. z o.o. wystawiła Szpitalowi faktury VAT nr (...) i zawarła w dniu 26 kwietnia 2013 r. z powódką umowę rozliczeniową, zgodnie z którą M. wskazała w ofercie przetargowej powódkę jako beneficjenta płatności faktury oraz przekazała jej całe świadczenie Szpitala wraz z odsetkami za opóźnienie, upoważniającym tym samym do jego przyjęcia w całości, zaś Szpital do spełnienia świadczenia na rzecz powódki. Zgodnie z postanowieniami przedmiotowej umowy pozwany poprzez wybór oferty (...) sp. z o.o. przyjął przekaz stosownie do art. 9212 k.c. (...) sp. z o.o. wraz z powódką zawiadomiły pozwanego pisemnie, iż to powód jest beneficjentem uprawnionym do przyjęcia należności pieniężnej i to jego rachunek bankowy jest właściwy do spłaty.

Szpital nie wywiązał się prawidłowo ze swojego zobowiązania i nie spłacił należności wynikających z faktur VAT. W związku z tym powódka wezwała go do dobrowolnej spłaty zadłużenia, czego jednak pozwany nie uczynił.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29 października 2014 r. wydanym w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt I Nc 1280/14 referendarz sądowy Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi uwzględnił powództwo w całości (nakaz zapłaty – k. 58).

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty, wniesionym w dniu 27 listopada 2014 r. (data stempla pocztowego k. 72) pozwany Szpital (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, a także o zwolnienie pozwanego od ponoszenia wszelkich ewentualnych kosztów postępowania na zasadzie art. 102 k.p.c.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany Szpital wskazał, że powód nie może być uznany za wierzyciela pozwanego ani podmiot uprawniony do dochodzenia tej kwoty na własną rzecz z uwagi na fakt, że wszelkie podejmowane przez powoda działania zmierzają do obejścia prawa. Pozwany wskazał jednocześnie, iż z uwagi na postanowienia ustawowe oraz umowne, w myśl których bez pisemnej zgody pozwanego Szpitala nie jest możliwe nie tylko przeniesienie wierzytelności, ale także dokonanie wszelkich czynności prawnych skutkujących zmianą wierzyciela,

umowy zawierane przez (...) S.A. z wierzycielami Szpitala nie są prawnie skuteczne, bez względu na to jak zostaną nazwane, jako że ich skutek jest tożsamy z cesją. Zdaniem pozwanego Szpitala w przedmiotowym postępowaniu doszło do działań mających na celu obejście zakazów ustawowych i umownych dokonywania obrotu wierzytelnościami, zaś powód – jako wyspecjalizowany podmiot zajmujący się nabywaniem i obrotem wierzytelnościami szpitalnymi – wykorzystuje instytucje kodeksową w celu nabywania na swoją rzecz wierzytelności szpitalnych z ominięciem obowiązku uzyskania zgody organu założycielskiego. Wszystko powyższe, zdaniem pozwanego, wskazuje, iż po stronie powoda brak jest legitymacji procesowej do występowania w niniejszym postępowaniu jako strona.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt I C 1125/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w W. (postanowienie k. 74 – 75).

Na rozprawie w dniu 19 czerwca 2015 r. przed tut. Sądem pełnomocnik powoda oświadczył, iż popiera powództwo, wnosi o zasądzenie kosztów procesu i oddalenie wniosków dowodowych pozwanego, wskazując przy tym, iż Ustawa o działalności leczniczej wprowadza wyjątek od art. 57 k.c., który nie powinien być interpretowany rozszerzająco. Pozwany przyjął ofertę w przetargu publicznym i nie zgłaszał zastrzeżeń co do formy finansowania. Umowa o konsorcjum jest dopuszczalną formą finansowania, a konstrukcja przekazu nie skutkuje zmianą wierzyciela (protokół rozprawy k. 94).

Na rozprawie w tym samym dniu pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, powołując się na orzecznictwo, stosownie do którego katalog czynności skutkujących zmianą wierzyciela jest otwarty, a sama zmiana wierzyciela nie jest pojęciem doktrynalno – prawnym ograniczonym do rozumienia zmiany wierzyciela według przepisów Kodeksu cywilnego. Celem regulacji było wyeliminowanie obrotu długami szpitala bez względu na formę, w jakiej obrót ten występuje. Jednocześnie przyjęcie oferty w przetargu nie stanowi przyjęcia przekazu, a nadto na jej przyjęcie nie wyraził zgody organ założycielski – (...) Medyczny. W świetle obowiązujących przepisów, zdaniem pełnomocnika pozwanego, powód nie jest legitymowany do dochodzenia należności objętej pozwem (protokół rozprawy – k. 94 – 95).

2. Stan faktyczny.

W dniu 18 kwietnia 2013 r. w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego Szpital (...) w W. – jako Zamawiający - zawarł z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. – jako Wykonawcą – umowę nr (...), której przedmiotem była dostawa endoprotez stawu biodrowego określonych w § 1 pkt 1 Umowy. Zgodnie z § 3 pkt 3 przedmiotowej Umowy dostawy towaru miały następować w sposób ciągły poprzez magazyn komisowy. Wykonawca miał wystawiać fakturę za dostarczone towary, w zależności od intensywności zużycia części przedmiotu zamówienia, w terminie 7 dni od momentu przesłania raportu zużycia, zaś zamawiający – stosownie do § 3 pkt 4 Umowy – zobowiązał się do zapłaty za faktury w terminie 120 dni od daty ich dostarczenia, przelewem na konto w Banku (...). Jednocześnie w § 3 pkt 6 i 7 Umowy strony zastrzegły, że ewentualna sprzedaż wierzytelności innemu podmiotowi lub zawarcie umowy factoringowej nie może odbyć się bez pisemnej zgody zamawiającego i organu założycielskiego Szpitala, a Wykonawca, poza zakazem zbywania wierzytelności wynikającym z tej Umowy, nie może bez zgody Zamawiającego uzyskiwać dodatkowego ubezpieczenia, gwarancji lub poręczenia spłaty tych wierzytelności od podmiotów trzecich. Zamawiający potwierdził, że zawieranie takich umów naraża go na dodatkowe, wysokie koszty związane z ponadstandardowymi czynnościami administracyjnymi i księgowymi, niezbędnymi do obsługi takich umów (umowa Nr (...) wraz z aneksem nr (...) – k. 19 – 22, 31). Jednocześnie w formularzu ofertowym złożonym przez (...) Sp. z o.o. w postępowaniu przetargowym poprzedzającym zawarcie powyższej umowy zawarto oświadczenie, iż Wykonawca zrealizuje zamówienie polegając na zasobach finansowych innych podmiotów określonych w art. 26 ust. 2b ustawy Prawo zamówień publicznych (formularz ofertowy – k. 23).

W dniu 26 marca 2013 r. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł., jako Spółka zajmująca się obrotem i pozasądową windykacją wierzytelnościami, zawarła z (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., umowę o

współpracy w związku z ogłoszeniem przez Szpital (...) postępowania przetargowego na dostawę endoprotez stawu biodrowego (znak sprawy (...)) oraz zamiarem złożenia oferty przetargowej przez (...) Sp. z o.o. i udostępnienia zasobów finansowych przez (...) S.A. jako pomiot trzeci. Na mocy powyższej umowy (...) S.A. – jako Finansujący – zobowiązał się m. in. do udostępnienia (...) Sp. z o.o. – jako Dostawcy – potencjału finansowego poprzez sfinansowanie przedmiotu zamówienia, każdego zadania odrębnie po spełnieniu przez Dostawcę wymogów opisanych w tej Umowie (§ 4 pkt 2.2.). Dostawca zobowiązał się zaś do wskazania Finansującego jako beneficjenta płatności (numeru rachunku bankowego) na każdej z wystawianych Szpitalowi faktur. Wskazanie jako beneficjenta płatności faktury Finansującego miało oznaczać, iż we wskazanym zakresie wyłącznym uprawnionym do otrzymania zapłaty od Szpitala jest Finansujący (§ 5 pkt 1). **Dostawca, w związku z uzyskanym finansowaniem, wskazując Finansującego jako beneficjenta płatności faktury, przekazał mu zgodnie z art. 9211 k.c. i następane całe świadczenia Szpitala, upoważniając go tym samym do przyjęcia całego świadczenia, a Szpital – do zapłaty wynagrodzenia i wszelkich innych należności przysługujących Dostawcy w ramach Postępowania, na rachunek Finansującego – przekaz (§ 6 pkt 1). Wybór oferty Dostawcy przez Szpital miał oznaczać, iż ten ostatni przyjął przekaz stosownie do art. 9212 k.c. (§ 6 pkt 2).** Udzielenie przekazu oraz wskazanie jako beneficjenta płatności faktury Finansującego miało oznaczać, iż w tym zakresie wyłącznie uprawnionym do uzyskania zapłaty będzie Finansujący (§ 6 pkt 3). Szpital miał zwolnić się ze zobowiązania zapłaty wobec Dostawcy wyłącznie w przypadku zapłaty wynagrodzenia na rachunek bankowy Finansującego, tj. (...) (§ 6 pkt 4). Strony ustaliły także w § 6 pkt 5 Umowy, iż odwołanie przekazu bez zgody Finansującego jest bezskuteczne i nie wywołuje skutków prawnych (umowa o współpracy z dnia 26 marca 2013 r. wraz z promesą finansowania dotyczącą prawidłowej realizacji umowy o współpracy – k. 12 - 18).

W dniu 26 kwietnia 2013 r. (...) Sp. z o.o. – jako Dostawca – zawarła z (...) S.A. – jako Finansującym – ramową umowę rozliczeniową w związku z wyborem oferty Dostawcy w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego nr (...), celem prawidłowej realizacji umowy o współpracy z dnia 26 marca 2013 r. W umowie tej Dostawca oświadczył, iż zrealizuje zamówienie publiczne, w związku z czym będzie miał wobec Szpitala (...) w W. niewymagalne wierzytelności, każdorazowo udokumentowane fakturami (§ 1 pkt 1), zaś Finansujący udzieli Dostawcy finansowania, zobowiązując się do zapłaty łącznej kwoty w wysokości do 1.404.000,00 zł brutto, związanego z przedmiotem zamówienia (§ 1 pkt 4). Powtórzono jednocześnie w § 6 postanowienia umowy o współpracy z dnia 26 marca 2013 r. w zakresie wskazania przez Dostawcę Finansującego jako beneficjenta płatności, konsekwencji wyboru jego oferty w postaci przyjęcia przekazu przez Szpital oraz zasad zwolnienia się przez ten ostatni ze zobowiązania (ramowa umowa rozliczeniowa wraz z załącznikami – k. 38 – 43).

Z tytułu dostarczonego asortymentu w ramach umowy z dnia 18 kwietnia 2013 r. (...) Sp. z o.o. wystawiła Szpitalowi (...) faktury VAT: nr (...) z dnia 3 lutego 2014 r. oraz nr (...) z dnia 7 lutego 2014 r. (faktury VAT – k. 32 – 33).

W dniu 30 maja 2014 r. (...) S.A. dokonała na rachunek bankowy (...) Sp. z o.o. przelewu na kwotę 94.772,75 zł tytułem należności z szeregu umów rozliczeniowych, w tym umowy z dnia 26 kwietnia 2013 r. (potwierdzenie przelewu – k. 44).

W dniu 12 sierpnia 2014 r. (...) S.A. wezwała Szpital (...) do zapłaty kwoty 20.077,20 zł wraz z należnymi odsetkami, w związku z wykonaniem przez tę spółkę zobowiązań z tytułu umów finansowania dostawy z dnia 30 maja 2014 r., na podstawie których dokonała spłaty równowartości zobowiązań Szpitala z następujących faktur: (...), (...), (...), (...) (wezwanie do zapłaty z dnia 12 sierpnia 2014 r. – k. 9).

Szpital (...) nie uregulował na rzecz (...) Sp. z o.o. należności wynikających z faktur (...) na łączną kwotę 15.163,20 zł wraz z odsetkami należnymi do dnia 18 września 2014 r. w kwocie 567,06 zł (wyliczenie salda należności – k. 6).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie wiarygodnych dowodów z dokumentów załączonych do akt sprawy. Ich autentyczności, formy ani treści żadna ze stron postępowania nie kwestionowała. Sąd również nie powziął wątpliwości, co do ich wartości dowodowej, stąd były one przydatne dla ustalenia stanu faktycznego i weryfikacji oświadczeń stron zawartych w pismach procesowych.

Zasługuje na podkreślenie, że okoliczności faktyczne ustalony przez Sąd Rejonowy nie były między stronami sporne, tak w zakresie dotyczącym łączących pozwany Szpital z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. stosunków obligacyjnych, dat ich nawiązania, treści, jak i powstałych na ich kanwie zobowiązań pozwanego objętych sporem, ich wysokości, a także faktu ich uregulowania przez powódkę na podstawie zawartej przez nią ze Spółką - wierzycielem umowy o współpracę z dnia 26 marca 2013 r. oraz umowę rozliczeniową z dnia 26 kwietnia 2013 r. Stąd też na rozprawie w dniu 19 czerwca 2015 r. Sąd postanowił oddalić wniosek strony pozwanej o zobowiązanie powoda do złożenia kompletu dokumentów księgowych obrazujących wszelkie szczegóły finansowe pomiędzy powodem a spółką (...) oraz wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka K. M. z uwagi na fakt, że wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktyczne okazały się między stronami niesporne i właściwe nic więcej – poza zagadnieniami stricte prawniczymi – nie wymagało wyjaśnienia.

Należy ponadto zauważyć, że pełnomocnik pozwanego oraz powódki obecni na terminie rozprawy w dniu 19 czerwca 2015 r., kiedy Sąd oddalił powyższy wniosek dowodowy, nie wnieśli zastrzeżeń stosownie do treści art. 162 k.p.c. Tymczasem niejako każdy z nich niejako dobrowolnie zrzekł się możliwości powoływania tej okoliczności w trybie odwoławczym. Przepis art. 162 k.p.c. znajduje bowiem zastosowanie także do postanowień oddalających wnioski dowodowe (wyrok SA w Łodzi z 08 października 2014 roku, sygn. I ACa 407/14). Zachowanie uprawnienia do powoływania się na uchybienia przepisom postępowania, z wyjątkiem przewidzianym w art. 162 zdanie drugie k.p.c. wymaga - poza dochowaniem terminu zgłoszenia zastrzeżenia - wskazania spostrzeżonego przez stronę uchybienia z wyczerpującym przytoczeniem naruszonych przepisów postępowania wraz z wnioskiem o wpisanie tak sformułowanego zastrzeżenia do protokołu. Niewpisanie zastrzeżenia do protokołu powoduje utratę podnoszonych zarzutów (wyrok SA w Warszawie z 02 października 2014 roku, I ACa 351/14). Znaczenie regulacji art. 162 k.p.c. aktualizuje się w postępowaniu odwoławczym. Stwierdzić zatem trzeba, iż jeśli sąd wyda postanowienie o oddaleniu wniosków dowodowych (jak też o dopuszczeniu określonych dowodów), uczestnik postępowania, w celu skutecznego powoływania się w dalszym toku postępowania na zarzuty mające prawidłowość tego rodzaju postanowienia podważyć, powinien zgłosić do protokołu zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. Strona nie może więc skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, dotyczącego oddalenia wniosków dowodowych, jeżeli nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie (art. 162 k.p.c.), (wyrok SA w Szczecinie z 04 października 2014 roku, I ACa 782/12; tak też: wyrok SA w Warszawie z 06 czerwca 2014 roku, I ACa 1695/13 i wyrok SN z 29 sierpnia 2013 roku, I CSK 713/12 i szereg innych orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych).

Konkludując, spór między stronami niniejszego procesu nie dotyczył okoliczności faktycznych, lecz prawnych, omówionych w toku dalszych rozważań.

3. Uzasadnienie prawne i motywacja rozstrzygnięcia

Powództwo jest bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu w całości na koszt powoda.

Na wstępie zważyć należy, iż posiadanie prawa podmiotowego lub interesu prawnego do wytoczenia powództwa stanowi przesłankę materialną powództwa, a jej brak stoi na przeszkodzie udzieleniu ochrony prawnej. Wobec tego, że pozwany zarówno w sprzeciwie od nakazu zapłaty, jak i w toku rozprawy, zarzucił powódce, iż nie posiada ona uprawnienia do występowania z żądaniem wyrażonym w treści pozwu, to kluczowym dla przedmiotowej sprawy stało się zbadanie legitymacji procesowej materialnej czynnej, albowiem jej brak przesądza o oddaleniu powództwa.

Istota sporu sprowadzała się zatem do oceny ważności zapisów umowy o współpracę z dnia 26 marca 2013 r. wraz z umową rozliczeniową z dnia 26 kwietnia 2013 r., zawartą przez powódkę z kontrahentem pozwanego szpitala – (...) Sp. z o.o. To właśnie na tych umowach oraz fakcie ich wykonania powódka zasadzała swą legitymację w procesie.

Obie wyżej wspomniane umowy zawierały w tożsamym brzmieniu zapisy o przekazie na rzecz (...) S.A. Z zapisów tych wynikało, iż (...) Sp. z o.o. upoważnia (...) S.A. jako „beneficjenta płatności faktury” do odebrania świadczeń wynikających z umowy dostawy zawartej z pozwanym Szpitalem i jednocześnie upoważnia ten Szpital do spełnienia świadczenia, tj. „zapłaty wynagrodzenia i wszelkich innych należności”, na rzecz (...) S.A. Charakter

powyższych upoważnień jako jednostronnej czynności prawnej składającej się na instytucję przekazu został wprost wyartykułowany w treści umowy – jako podstawę przekazania przez (...) Sp. z o.o. świadczenia Szpitala na rzecz (...) S. A. wskazano art. 9211 k.c. i następne. Jednocześnie przyjęto, iż wybór oferty (...) Sp. z o.o. przez Szpital w drodze przetargu publicznego oznacza, iż ten ostatni przyjmuje przekaz stosownie do art. 9212 k.c. Wniosek taki powódka opierała również na tym, że do oferty złożonej przez (...) Sp. z o.o. została dołączona umowa o współpracy pomiędzy powódką a wyżej wspomnianą spółką, zaś pozwany przyjął tę ofertę w przetargu publicznym i nie zgłaszał zastrzeżeń co do formy finansowania (k. 3, 94).

Zgodnie z treścią art. 9212 § 1 k.c. jeżeli przekazany oświadczył odbiorcy przekazu, że przekaz przyjmuje, obowiązany jest względem odbiorcy do spełnienia świadczenia określonego w przekazie. Sam przekaz nie stwarza bowiem bezpośredniego stosunku zobowiązaniowego między przekazanym a odbiorcą przekazu. Na podstawie przekazu jego odbiorca nie może dochodzić świadczenia od przekazanego. **Bezpośrednio stosunek zobowiązaniowy między przekazanym a odbiorcą przekazu (tzw. stosunek zapłaty) powstaje dopiero wówczas, gdy przekazany wyrazi wobec niego zgodę (tzw. akcept) na wykonanie przekazu. Przyjęcie przekazu stanowi zatem odrębną od przekazu jednostronną czynność prawną zobowiązującą przekazanego, której treścią jest zobowiązanie się przekazanego wobec odbiorcy do spełnienia przekazanego świadczenia. Dopiero na tej podstawie odbiorcy przekazu służy odpowiednie roszczenie.**

Oświadczenie przekazanego o przyjęciu przekazu może być złożone odbiorcy przekazu ze skutkami wynikającymi z art. 9211 § 1 k.c. w dowolnej formie, na przykład w ten sposób, że przekazujący wyda odbiorcy przekazu dokument, na którym znajduje się już pisemne oświadczenie przekazanego, że przekaz przyjmuje. W odniesieniu do oświadczenia o przyjęciu przekazu znajduje zastosowanie ogólna reguła z art. 61 § 1 zdanie 1 k.c., zgodnie z którą oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. **Natomiast w razie niezłożenia takiego oświadczenia, nie dochodzi do powstania stosunku prawnego pomiędzy przekazanym i odbiorcą. Odbiorcy nie przysługuje uprawnienie do żądania wykonania przekazu** (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2010 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 526/09, LEX nr 602232; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 636/13, LEX nr 1504838).

W świetle powyższych uwag podzielenie stanowiska powódki i uznanie, iż pozwany Szpital, poprzez przyjęcie oferty w drodze przetargu publicznego, dokonał przyjęcia przekazu w rozumieniu art. 9212 § 1 k.c. byłoby zupełnie nieuprawnione. Jak wyżej wspomniano, oświadczenie o przyjęciu przekazu jest jednostronną czynnością prawną przekazanego i musi być skierowane do odbiorcy przekazu w celu wykreowania nowego stosunku obligacyjnego. W realiach niniejszej sprawy nie sposób stwierdzić, by pozwany wyraził swoją wolę w tym zakresie w sposób dostateczny, a już tym bardziej, by wyraził ją bezpośrednio wobec samego odbiorcy przekazu, tj. powódki. W postępowaniu przetargowym doszło do wyboru oferty i zawarcia umowy, której przedmiotem była dostawa określonego asortymentu. Powódka nie była stroną tej umowy i nie wykazała, by zarówno przy okazji jej zawarcia, jak również później pozwany Szpital zaadresował do niej jakiegokolwiek oświadczenie, z którego wynikałoby, iż przekaz przyjmuje. Takiego oświadczenia woli nie może również stanowić umowa dostawy, w której jako numer rachunku Wykonawcy (którym de facto była M. Sp. zo.o.) wskazano numer rachunku powódki, jak również zapis w formularzu ofertowym, iż zamówienie zostanie zrealizowane w oparciu o zasoby finansowe innego podmiotu. Tego rodzaju zapisy są obojętne z punktu widzenia prawa zobowiązań i w żadnej mierze nie pozwalają na przyjęcie, iż pozwany złożył jakiegokolwiek oświadczenie w zakresie przyjęcia przekazu. Tym bardziej nie pozwala na to arbitralne stwierdzenie przez strony umowy o współpracę, iż poprzez wybór oferty Szpital przyjął przekaz stosownie do art. 9212 § 1 k.c., skoro nie podążył za tym żadne oświadczenie woli samego Szpitala.

Trzeba pamiętać i w realiach rozpoznawanej sprawy konsekwentnie podkreślać, że w ramach przetargu nieograniczającego wybór oferty przez zamawiającego jest tak dalece ograniczony (przepisami ustawy o zamówieniach publicznych i sankcjami ustawy o finansach publicznych, wymuszającymi dyscyplinę tychże finansów) w zakresie oferentów spełniających kryteria przetargu a proponujących najniższą cenę usługi, że Zamawiający – choćby chciał – nie może bez negatywnych konsekwencji zdecydować o wyborze oferty droższej, lecz nie zawierającej nieakceptowanej

przez Zamawiającego formuły przekazu. W takich realiach nie można mówić – jak twierdzi powód – o „przyjęciu przekazu”, lecz jedynie o wyborze najkorzystniejszej oferty. Wybrana w trybie przetargu publicznego oferta jest wiążąca co do elementów przedmiotowo istotnych zawieranej w tym trybie umowy, a formuła przekazu, odnosząca się do finansowania transakcji przez osobę trzecią, nie należy do tego kręgu postanowień. Dlatego orzecznictwo sądowe stoi na stanowisku, że wybór oferty w trybie przetargu publicznego nie implikuje przyjęcia przekazu i bynajmniej nie jest z taką czynnością tożsamy. Wobec treści zawieranych przez Szpital umów stanowczo i konsekwentnie wyłączających co do samej zasady możliwość zmiany wierzyciela w ramach nawiązywanych na ich podstawie stosunków prawnych, podpisania kontraktu nie można łączyć z przyjęciem przekazu: ani wprost, ani w sposób dorozumiany (*per facta concludentia*). Uprowadzając nieco późniejsze rozważania trzeba zwrócić uwagę, że na gruncie ustawy o działalności leczniczej na przyjęcie przekazu – co skutkuje przecież zmianą wierzyciela Szpitala – zgodę powinien wyrazić (...) Medyczny, a takiej zgody organu założycielskiego brak. Przetarg organizował bowiem i zawierał umowę Szpital (...) w W., a nie jego organ założycielski. Udzielenia zgody organu założycielskiego nie można domniemywać ani wnioskować.

Niemniej jednak, niezależnie od powyższych okoliczności, oddalenie powództwa było zasadne również z innych przyczyn, a to wynikających z Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112 poz. 654 z późn. zm.). Przepis art. 54 wspomnianej Ustawy, który należy w tym miejscu zacytować *in extenso*, celem systemowego ujęcia poruszanej w jego treści kwestii (przy czym w okolicznościach niniejszej sprawy najbardziej istotnymi są ust. 5 i 6 tegoż przepisu) stanowi, że:

1. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej gospodaruje samodzielnie przekazanymi w nieodpłatne użytkowanie nieruchomościami i majątkiem Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz majątkiem własnym (otrzymanym lub zakupionym).
2. Zbycie aktywów trwałych samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, oddanie ich w dzierżawę, najem, użytkowanie oraz użyczenie może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych przez podmiot tworzący.
3. Zasady, o których mowa w ust. 2, polegają w szczególności na ustanowieniu wymogu uzyskania zgody podmiotu tworzącego na zbycie, wydzierżawienie, wynajęcie, oddanie w użytkowanie oraz użyczenie aktywów trwałych.
4. Wniesienie majątku samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej lub przysługującego mu do niego prawa w formie aportu do spółek, jego przekazanie fundacji lub stowarzyszeniu, które wykonują działalność leczniczą, jest zabronione. W przypadku spółek, fundacji lub stowarzyszeń, wykonujących inną działalność, dokonanie tych czynności wymaga zgody podmiotu tworzącego.

5. Czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Podmiot tworzący wydaje zgodę albo odmawia jej wydania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia ciągłości udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w oparciu o analizę sytuacji finansowej i wynik finansowy samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej za rok poprzedni. Zgodę wydaje się po zasięgnięciu opinii kierownika samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej.

6. Czynność prawna dokonana z naruszeniem ust. 2-5 jest nieważna .

7. O stwierdzenie nieważności czynności prawnej dokonanej z naruszeniem ust. 2-5 może wystąpić także podmiot tworzący.

Cytowana regulacja odnosi się do uprawnień organu tworzącego podmiot leczniczy działający w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w zakresie nadzoru, czy kontroli majątkowo - finansowej. Wojewódzki Sąd Administracyjny w G. w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 lutego 2013 r. wyraził przekonanie, że problematyka wyrażenia zgody na cesję wiarygodności przysługującej wobec samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej związana jest ze specyfiką działania podmiotów leczniczych zorganizowanych w tej formie organizacyjno - prawnej.

Organ działa tu w ramach przyznanych mu na podstawie ustawy uprawnień niejako nadzorczych w stosunku do majątku, czy gospodarki finansowej tego podmiotu. Ta forma wykonywania działalności leczniczej prowadzona jest z **dominującym elementem publicznym**, a zatem ustawa uzależnia skuteczność, czy ważność pewnych działań tych jednostek od wyrażenia zgody przez podmiot tworzący, a więc podmiot, który wyposaża Zakład w majątek. Zgoda, o której mowa w art. 54 ust. 5 Ustawy o działalności leczniczej ma charakter oświadczenia uprawnionego organu dokonywanego w ramach przyznanych temu organowi uprawnień w stosunku do majątku podmiotu leczniczego działającego w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. I choć zgoda lub jej brak ma wpływ na indywidualną sytuację wierzyciela zakładu, to nie kształtuje ona bezpośrednio i w sposób władczy jego praw lub obowiązków. To przepisy prawa uzależniają ważność czynności prawnej, jaką jest zbycie wierzytelności przysługującej wobec samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, od zgody podmiotu tworzącego. Sama natomiast możliwość cesji takiej wierzytelności, jak również umowa której ona może dotyczyć jest instytucją prawa cywilnego uregulowaną w przepisach art. 509 i następnych ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.). Zgodnie natomiast z treścią przywołanego art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Zatem już sama norma prawna wprowadza modyfikacje w zakresie możliwości swobodnego zbycia wierzytelności wskazując, iż mogą istnieć szczególne regulacje ustawowe, które ograniczają lub wyłączają możliwość swobodnego przelewu wierzytelności (vide: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z dnia 8 lutego 2013 r. w sprawie o sygn. akt IV SA/GI 494/12, LEX nr 1278059).

Ogólne sformułowanie w art. 54 ust. 5 Ustawy o działalności leczniczej „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” wskazuje, że obejmuje on swoją regulacją wszystkie czynności prawne, dotyczące zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, prowadzące do zmiany wierzyciela. Powyższy przepis nie zawiera bowiem katalogu czynności prawnych ograniczonego wyłącznie do takich czynności, których koniecznym elementem konstrukcyjnym jest wywołanie zmiany podmiotu uprawnionego (wierzyciela), lecz ogólnie wskazuje na czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od samych etapów jego osiągnięcia. Bez znaczenia jest sama dogmatycznie – prawna konstrukcja tych czynności i typowa dla nich funkcja prawna. Ustawodawca zmierzał bowiem do wyeliminowania takiej sytuacji, w której w wyniku dokonania określonej czynności prawnej (niekoniecznie tylko między wierzycielem zakładu opieki zdrowotnej i osobą trzecią) pojawi się nowy wierzyciel, dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. **Zmiana wierzyciela następuje nie tylko w następstwie zawarcia umowy przelewu wierzytelności; może ona być również ustawowym skutkiem określonych zachowań osoby trzeciej** (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 110/14, LEX nr 1646027).

W świetle powyższych rozważań istotne jest zatem – z punktu widzenia określenia zakresu przedmiotowego omawianego pojęcia – uwzględnienie charakteru danej czynności i jej celu. Zmiana wierzyciela może być jedynym (wyłącznym), bądź też pobocznym skutkiem dokonywanej czynności. Działanie w celu zmiany wierzyciela jest zawsze działaniem intencjonalnym, zamierzonym, co nie zmienia faktu, że zmiana ta może zostać osiągnięta w różnoraki sposób, wprost (bezpośrednio), bądź w sposób pośredni. Jeżeli zatem przystępując do danej czynności prawnej podmiot ma świadomość tego, że ostatecznie doprowadzi ona do zmiany wierzyciela w ramach stosunku zobowiązaniowego, to mamy do czynienia z „czynnością prawną mającą na celu zmianę wierzyciela”. Innymi słowy zmiana wierzyciela może, ale wcale nie musi być jedynym celem umowy, by poddać ją ocenie w świetle regulacji przepisu art. 54 ust. 5 Ustawy o działalności leczniczej. Co więcej, ogólna formuła przywołanego przepisu uzasadnia objęcie jego dyspozycją **każdej czynności prawnej, tzn. zarówno takiej, gdzie zmiana wierzyciela jest objęta postanowieniami umownymi, jak i takiej, gdzie zmiana podmiotu uprawnionego jest konsekwencją – prawną lub faktyczną - czynności prawnej, skutkującej wejściem w prawa zaspokojonego wierzyciela (cessio legis)**.

Do charakteru omawianej kategorii „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej” odniósł się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2015 r., w którym to podkreślił, iż kategoria ta nie jest pojęciem dogmatycznie – prawnym, którym m. in. posługuje się doktryna

prawa cywilnego. Jest to formuła przyjęta przez ustawodawcę jedynie na użytek Ustawy z 2011 r. o działalności leczniczej w intencji objęcia nią wielu przypadków zmiany wierzyciela. Nie można zatem zakładać, że chodzi tu o jakiś wyczerpujący katalog takich czynności prawnych, ograniczony jedynie do przelewu wierzytelności (w jego różnych wariantach, m.in. w wariacie powierniczym), instytucji zbliżonych do przelewu (np. indosu wekslowego) lub nawiązujących do konstrukcji przelewu (np. różnych form faktoringu). Zamierzeniem ustawodawcy nie było na pewno budowanie zamkniętego katalogu czynności wspomnianych w art. 54 ust. 5 ustawy przy założeniu, że obejmuje on jedynie takie czynności prawne, w którym zmiana podmiotu uprawnionego (wierzyciela) stanowiłaby niezbędny element konstrukcyjny danej czynności (np. właśnie cesja, indos wekslowy, faktoring, forfaiting). Chodziło raczej o ogólne wskazanie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od samych etapów jego osiągnięcia. Rolą sądu pozostaje zatem ocena tego, czy określona czynność prawna, niezależnie od jej prawnej konstrukcji i zasadniczej funkcji, ma w istocie na celu in concreto zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 Ustawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2015 r. w sprawie o sygn. akt V CSK 111/14, LEX nr 1622337).

Podobne stanowisko zostało zaprezentowane w piśmiennictwie prawniczym, w którym to uznano, iż omawiane sformułowanie z art. 54 ust. 5 Ustawy oznacza, że chodzi tu nie tylko o umowy bezpośrednio dotyczące zmiany wierzyciela, lecz także te umowy, których skutkiem jest taka zmiana. Zastosowanie innej interpretacji, polegającej na przyjęciu stanowiska, że czynności dążące tylko pozornie do osiągnięcia innego celu, ale skutkujące faktycznie zmianą wierzyciela, mogą zostać uznane za naruszenie prawa. Może to doprowadzić do postępowania o wszczęcie dyscypliny finansów publicznych (tak: M. Dercz, Komentarz do art. 54 Ustawy o działalności leczniczej, LEX nr 5858).

Podsumowując tę część rozważań podkreślić jeszcze raz należy, iż Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej stanowi akt prawny z pogranicza prawa ustrojowo – administracyjnego i cywilnego. Z tego powodu nie można pojęć właściwych tej ustawie ściśle wiązać z instytucjami uregulowanymi w Kodeksie cywilnym. Dotyczy to również pojęcia „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela”, które należy interpretować szeroko, z uwzględnieniem specyfiki aktu prawnego posługującego się tym pojęciem oraz jego ratio legis. Omawiane przepisy miały bowiem na celu zapobieganie komercyjnemu obrotowi wierzytelnościami („handel długami szpitali”), niezależnie od przyjętej in concreto formuły prawnej takiego obrotu i etapu uzyskiwania wspomnianego efektu. Zakłady opieki zdrowotnej mają do spełnienia funkcje lecznicze w interesie ogólnym, a ich uczestniczenie w obrocie prawnym (jak chociażby w niniejszej sprawie – zawieranie umów dostawy), powinno sprzyjać niezakłóconemu wypełnianiu tych funkcji. Dodać do tego należy, iż kształtowanie przez ustawodawcę ochrony wierzytelności zakładów opieki zdrowotnej w kolejno obowiązujących przepisach wyraźnie wskazuje nie tylko na jej doprecyzowanie, ale i rozszerzanie, co stanowi niewątpliwie odpowiedź zarówno na pojawiające się wątpliwości interpretacyjne, jak i odpowiedź na stosowanie w obrocie przez podmioty profesjonalnie zajmujące się obrotem wierzytelnościami takich konstrukcji prawnych, które zmierzają do uniknięcia konieczności uzyskania zgody podmiotu tworzącego z.o.z. na nabycie wierzytelności do niego (tak też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 9/14, LEX nr 1598685).

Przy takiej konstatacji nie można podzielić stanowiska powódki, iż Ustawa o działalności publicznej wprowadza wyjątek od art. 57 k.c. i jako taka nie powinna być interpretowana rozszerzająco (k. 94). Zarówno brzmienie art. 54 ust. 5 i 6 Ustawy, jak i charakter tej regulacji i zamysł ustawodawcy nie pozostawiają tu żadnych wątpliwości – każda czynność prawna prowadząca do zmiany wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej – czy to bezpośrednio, czy pośrednio – dokonana bez zgody podmiotu tworzącego jest nieważna. Przepis art. 54 ust. 5 i 6 Ustawy ma przy tym charakter bezwzględnie obowiązujący i – co stanowczo należy podkreślić – nie wyłącza jego zastosowania zawarcie umowy w drodze przetargu.

W kontekście powyższych rozważań nie można również podzielić stanowiska powódki, iż konstrukcja przekazu nie skutkuje zmianą wierzyciela. W niniejszej sprawie poprzez wykorzystanie instytucji przekazu doszło do faktycznej zmiany wierzyciela i zmiana ta była niewątpliwa. Wierzycielem jest przecież osoba, na rzecz której dłużnik ma świadczyć, podmiot mogący domagać się od dłużnika spełnienia świadczenia. Z brzmienia zawartych przez powódkę z (...) Sp. z o.o. umów wprost wynika, iż w związku z udzielonym za sprawą przekazu upoważnieniem, (...) S.A. stał się

uprawnionym do przyjęcia świadczenia od dłużnika – Szpitala, zaś Szpital – obowiązany do spełnienia świadczenia na jego rzecz. Realizacja upoważnień składających się na instytucję przekazu prowadzi bowiem do następujących rezultatów: w stosunku między przekazującym ((...) Sp. z o.o.) a przekazany (Szpitalem) skutek jest taki, jakby przekazany spełnił świadczenie do rąk przekazującego, zaś w stosunku łączącym przekazującego z odbiorcą przekazu ((...) S.A.) świadczenie przekazane ma takie znaczenie, jakby było spełnione przez przekazującego. **W ten sposób w niniejszej sprawie doszło niejako do podstawienia powódki w prawa zaspokajanego wierzyciela.** Nie bez znaczenia jest tu również okoliczność, iż rachunek powódki został wskazany zgodnie z umową o współpracy i umową rozliczeniową w fakturach jako rachunek do spłaty. Zarówno sama treść powyższych umów, jak i okoliczności ich zawarcia wskazują, że nie tylko przewidywanym skutkiem, ale również zamierzonym celem tych umów było doprowadzenie do zmiany wierzyciela, a zawarcie w nich zapisów o przekazie zmierzało do obejścia umownych i ustawowych ograniczeń obrotu wierzytelnościami szpitalnymi. Z ich treści wynika, że strony z góry ustaliły, iż w zakresie udzielonego finansowania powódka staje się niejako wierzycielem pozwanego, zaś wierzytelności, do odbioru których została upoważniona, są bezsporne, nieobciążone, nieobjęte innym postępowaniem, niepodlegające potrąceniu, zajęciu etc. Nie bez znaczenia jest tu również fakt, iż Sąd zna z urzędu charakter działalności powódki, która jest podmiotem profesjonalnie zajmującym się windykacją oraz obrotem długami szpitalnymi i zawarła wiele analogicznych umów wobec wielu wierzytelności Szpitala (...). Sposób działania powódki, która w różnych postępowaniach formułuje szereg podstaw faktycznych i prawnych mających uzasadniać dochodzenie wierzytelności od Szpitala wbrew ustawowemu zakazowi i mimo braku zgody podmiotu tworzącego, wskazuje jednoznacznie, iż również instytucja przekazu w tym przypadku została zastosowana w interesie ekonomicznym powódki.

Reasumując, powództwo podlegało oddaleniu, albowiem czynność prawna, z której powódka wywodziła swoje roszczenie była nieważna, a jej nieważność wynikała z trzech źródeł:

a) sprzeczności z bezwzględnie wiążącą normą prawną, a to art. 54 ust. 5 i 6 Ustawy o działalności leczniczej wymagającej dla czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej zgody podmiotu tworzącego. Czynność prawna dokonana z naruszeniem tego wymogu jest nieważna.

Pogląd, iż każda czynność prawna, której skutkiem jest zmiana wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, dokonana bez zgody podmiotu tworzącego jest nieważna, należy uznać za ugruntowany zarówno w doktrynie i orzecznictwie, o czym świadczy chociażby szereg judykatów, z których część została przytoczona powyżej (tak m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 428/13, LEX nr 1511113; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 110/14, LEX nr 1646027; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 9/14, LEX nr 1598685).

W niniejszej sprawie za sprawą instytucji przekazu doszło do zmiany wierzyciela pozwanego Szpitala. Na taką zmianę nie wyraził zgody podmiot tworzący, przez co czynność prawna, zmierzająca do podstawienia powódki w prawa wierzyciela, była nieważna.

b) z zawartej między (...) Sp. z o.o. i pozwanym Szpitalem umowy, która w § 3 ust. 6 i 7 stanowi, iż ewentualna sprzedaż wierzytelności innemu podmiotowi lub zawarcie umowy factoringowej nie może odbyć się bez pisemnej zgody Szpitala i jego organu założycielskiego; podobnie (...) Sp. z o.o. nie może bez zgody Szpitala uzyskiwać dodatkowego zabezpieczenia, gwarancji lub poręczenia spłaty tych wierzytelności od podmiotów trzecich;

c) z działań podejmowanych w celu obejścia prawa, to jest ustawowego zakazu nabywania wierzytelności szpitalnych bez zgody podmiotu tworzącego.

Mając powyższe na uwadze, wobec nieważności czynności prawnej, z której powódka wywodziła swoje roszczenie (art. 58 § 1 k.c.) należało stwierdzić brak legitymacji czynnej (...) Spółka Akcyjna do wystąpienia z powództwem przeciwko Szpitalowi (...) i w konsekwencji – powództwo oddalić.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie drugim wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, w myśl której strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Powódka, jako przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw, które stanowiło wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 2.400 zł, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za radcy prawnego oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Mając na uwadze wszystko powyższe, orzeczono jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie wykonawcze:

Odpis wyroku wraz z odpisem uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi powoda.